

Ćwiczenia utrwalające z języka polskiego dla uczniów klasy 8 (składnia)

1. W podanych zdaniach podkreśl okoliczniki i nazwij ich rodzaje.

- A. Przed chwilą wróciłem ze szkoły.
- B. Pomimo deszczu poszliśmy na spacer.
- C. Poszli odebrać dokumenty.
- D. Chłopcy czerwienili się ze złości.

- A. okolicznik .....
- B. okolicznik .....
- C. okolicznik .....
- D. okolicznik .....

2. W której grupie znajdziesz tylko związki czasowników z innymi częściami mowy w funkcji okoliczników?

- A. jedli zupę, wychodzili wczoraj, wyruszyli nocą, słuchali muzyki
- B. pojedą jutro, wrzeszczeli z przerażenia, idą szybko, myśleli o niebieskich migdałach
- C. maszerowali szybko, walczą pod Stoczkiem, jechali kłusem, wyszli nad ranem
- D. oglądają czasopismo, kierowali się ku domowi, kochają mnie, lubili Helenę

Odp. ....

3. Przeczytaj podane niżej zdania, a następnie:

- a) podkreśl występujące w nich rzeczowniki;
- b) określ, jaką funkcję składniową pełni każdy rzeczownik.

- A. Ziarna ryżu są bogate w skrobię.
- B. Marysia została wielką gwiazdą.

Odp.

A.

.....

B.

.....

4. Które wyrazy w zdaniach: „Konie jechały kłusem.” i „Woźny po cichu otworzył drzwi.” pełnią funkcję okoliczników sposobu?

Odp.

.....

5. Do poniższych zdań dopisz orzeczniki wyrażone:

- A. rzeczownikiem – ona zostanie

.....

- B. liczebnikiem – na mecie był

.....

- C. przymiotnikiem – wykonanie pracy stało się

.....

6. Określ rodzaje przydawek w podanych związkach

a) kanapa cioci

.....
.....

b) dom z kamienia

.....
.....

c) nauczyciel polonista

.....
.....

d) złośliwa uwaga

.....
.....

7. W zdaniu „Mój wspaniały brat został bardzo dobrym chirurgiem” występuje orzeczenie imienne, składające się z wyrazów:

- A. został
- B. został chirurgiem
- C. został dobrym chirurgiem
- D. został bardzo dobrym chirurgiem

Odp. ....

8. Podany tekst: „Cisza! Spokój! Nie wychodzić za bramę! Obiekt pod ścisłą ochroną!” składa się z:

- A. zdań pojedynczych
- B. zdań złożonych
- C. imiesłowowych równoważników zdań
- D. wypowiedzeń bez orzeczenia

Odp. ....

9. Zamień każde wypowiedzenie „Cisza!” „Spokój!” „Nie wychodzić za bramę!” „Obiekt pod ścisłą ochroną!” „Nie deptać trawników” na zdanie.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

10. W zdaniu: „Myślę o tobie” nie ma (zaznacz właściwe odpowiedzi):

- A. podmiotu
- B. orzeczenia
- C. dopełnienia
- D. okolicznika
- E. przydawki

Odp. ....

11. Podkreślony wyraz w zdaniu: „Każdy lubi chodzić do kina” pełni funkcję:

- A. orzecznika
- B. podmiotu

- C. przydawki
- D. dopełnienia

Odp. ....

12. W zdaniu: „Zagrzmiało.”

- A. występuje podmiot domyślny
- B. występuje podmiot gramatyczny
- C. brak podmiotu
- D. występuje podmiot logiczny

Odp. ....

13. W zdaniu: „Wczoraj ubyło wody w Narwi” nie ma:

- A. podmiotu
- B. okolicznika
- C. orzeczenia
- D. przydawki

14. Określ rodzaje podmiotów w poniższych zdaniach:

- l
- ogiczny – A.
- gramatyczny – B.
- domyślny – C.
- szeregowy – D.

Odp. ....

- a) Marcie zabrakło czasu na dokończenie zadania. ....
- b) Poszła na spacer do parku. ....
- c) Maciek, Artur i Michał poszli na basen. ....
- d) Nagle usłyszeliśmy szczekanie psów. ....

15. W zdaniu „Chodzenie po górach sprawia mi ogromną przyjemność” podkreślony wyraz pełni funkcję:

- A. podmiotu
- B. orzeczenia
- C. dopełnienia
- D. okolicznika

16. W zdaniu: „Magda jest uczennicą naszego gimnazjum” – zwrot: „jest uczennicą”:

- A. to orzeczenie imienne
- B. to orzeczenie czasownikowe
- C. to orzeczenie czasownikowe z dopełnieniem
- D. to orzeczenie imienne z dopełnieniem

17. Od zdań z podmiotami domyślnymi utwórz zdania bezpodmiotowe:

- A. Dali hasło. ....
- B. Przygotowali przedstawienie. ....
- C. Przyjęli uchwałę. ....
- D. Napisali podanie do dyrektora szkoły. ....

18. Zdanie „Dlaczego nie zamknąłeś okna?!” jest zdaniem:

- A. pytającym
- B. oznajmującym

- C. pytającym wykrzyknikowym
- D. rozkazującym wykrzyknikowym

Odp. ....

19. W zdaniu „Podstawowe zasady gry w szachy nie są trudne”. wyrazy „podstawowe zasady” tworzą związek:

- A. rządu
- B. przynależności
- C. zgody
- D. żadna z powyższych możliwości

Odp. ....

20. W zdaniu z pytania 19. orzeczenie to:

- A. wyraz „gry”
- B. wyrazy „są”, „
- C. wyrazy „są”, „trudne”,
- D. wyrazy „nie”, „są”, „trudne”

21. W zdaniu: „Ten wyjazd był niezwykle inspirujący” wraz „inspirujący” jest:

- a) przydawką
- b) dopełnieniem
- c) orzecznikiem w orzeczeniu imiennym
- d) okolicznikiem

Odp. ....

22. W zdaniu „Od długiego czasu nie otrzymuje żadnych wiadomości od niego” podmiotem jest wyraz:

- A. wiadomości,
- B. czasu,
- C. to zdanie bezpodmiotowe,
- D. to zdanie z podmiotem domyślnym

Odp. ....

23. W którym ze zdań został użyty okolicznik sposobu?

- A. Dlaczego nie poszedłeś do kiosku po gazetę?
- B. Jadę w góry razem z rodzicami.
- C. Jolka dokładnie obmyśliła plan urodzinowego przyjęcia.
- D. Z powodu choroby nie mogę przyjść do ciebie na urodziny.

Odp. ....

24. Pytania, na które odpowiada okolicznik stopnia, to:

- A. jak? jak bardzo? kiedy? w jakim stopniu?
- B. jak? w jakim stopniu? jak bardzo?
- C. jak? w jakim celu? jak bardzo? ile?
- D. w jakim stopniu? jak? ile? po co?

Odp. ....

25. Które z podanych zdań jest nieprawdziwe?

- A. Okoliczniki mogą być określeniami przymiotników i przysłówków.
- B. Okoliczniki są najczęściej określeniami orzeczenia.

- C. Okoliczniki miejsca odpowiadają na pytania: gdzie? którądy? dokąd? skąd?
- D. Okoliczniki mogą określać rzeczowniki.

Odp. ....

26. Wskaż punkt, w którym zapisano przysłówki mogące pełnić w zdaniu funkcje okoliczników czasu.

- A. Teraz, zaraz, przedtem, wczoraj, jutro, rano, dawniej, potem.
- B. Jutro, wczoraj, blisko, dawniej, przedtem, zaraz, dziś.
- C. Rano, starannie, szybko, zaraz, potem, dzisiaj, dawniej.
- D. Wczoraj, późno, rano, wesoło, zawsze, wszędzie, wczoraj.

Odp. ....

27. W funkcji okoliczników mogą na pewno wystąpić:

- A. rzeczowniki, przysłówki, czasowniki, wyrażenia przyimkowe,
- B. rzeczowniki, przysłówki, wyrażenia przyimkowe, imiesłowy przysłówkowe współczesne,
- C. przysłówki, zaimki przysłowne, bezokoliczniki, czasowniki,
- D. wyrażenia przyimkowe, zaimki przysłowne, przymiotniki, czasowniki osobowe.

28. Które z podanych niżej wypowiedzeń są równoważnikami zdań?

- A. Sprzedaż dla matek z dziećmi poza kolejnością.
- B. Bieg przez płotki i slalom narciarski.
- C. Plotkowanie nie przyda się na nic.

Odp. ....

29. W podanych wypowiedzeniach zaznacz zdania:

- a) W końcu po kryjomu wypito szampana.
- b) W klasie ogłoszono dzień wolny od zajęć.
- c) Przyrządzono tę potrawę bardzo smacznie.
- d) Można sobie na tym połamać zęby.
- e) Trzeba się, niestety, uczyć.
- f) Należy być mądrym.

Odp. ....

30. Równoważnik zdania: „Ojciec w pracy?” po zamianie na zdanie to:

- A. Czy ojciec w pracy?
- B. Czy ojciec jest jeszcze w pracy?
- C. Czy ojciec jest w pracy?
- D. Ojciec pracuje?

Odp. ....

31. Podane równoważniki zdań zamień na zdania.

- A. Nareszcie lato .....
- B. Spokój! .....
- C. Kto tam? .....
- D. Palenie zabronione. ....

32. W poniższych zdaniach znajdź podmiot.

- 1. Klasa została podzielona na grupy. ....
- 2. On poszedł po rozum do głowy. ....
- 3. Sumiennie to dokładnie. ....
- 4. Od jest przyimkiem. ....
- 5. Siedem jest szczęśliwą liczbą. ....

6. Wyjeżdżać z urlopu nie jest łatwo. ....
7. Szyj – to temat czasu teraźniejszego. ....
8. Pałacy wszedł do przedziału dla niepalących. ....
9. Jeszcze Polska nie zginęła jest hymnem państwowym. ....
10. Chorzy wychodzą ze szpitala nogami do przodu! ....

33. Określ podkreślone części mowy:

- a) Janek został bohaterem. ....
- b) Alicja jest przesympatyczna. ....
- c) Pływać jest przyjemnie. ....
- d) On był pierwszy w kolejce. ....
- e) Piotr wcale nie jest taki. ....
- f) Marek był bohaterem dnia. ....
- g) Kup pół kilo sera. ....
- h) Grzmi. ....
- i) Kłuje mnie w boku. ....
- j) Stali obok nas. ....

Odpowiedzi

1. A. przed chwilą, ze szkoły – okolicznik czasu i okolicznik miejsca, B. pomimo deszczu – okolicznik przyzwolenia, C. odebrać dokumenty – okolicznik celu, D. ze złości – okolicznik przyczyny;
2. C;
3. A. Ziarna – podmiot, ryżu – przydawka (spytamy; jakie ziarna?), w skrobię – (w co?) – dopełnienie, B. Marysia – podmiot, gwiazdą – orzecznik w orzeczeniu imiennym;
4. kłusem, po cichu,
5. rzeczownikiem – ona zostanie lekarką B. liczebnikiem – na mecie był pierwszy C. przymiotnikiem – wykonanie pracy stało się możliwe;
6. a) – przydawka dopełniaczowa, b) – przydawka przyimkowa, c) – przydawka rzeczowna, d) – przydawka przymiotna;
7. B;
8. D; 9. Niech zapanuje cisza! (albo: Niech będzie cisza!) Proszę o spokój! Nie wychodźcie za bramę! Obiekt znajduje się pod ścisłą ochroną! Prosimy nie deptać trawników!
10. D, E;
11. B;
12. C;
13. D;
14. a) – A., b) – C (ona), c) – D., d) – B.;
15. A,
16. A;
17. A. Dano hasło; B. Przygotowano przedstawienie; C. Przyjęto uchwałę. D. Napisano podanie do dyrektora szkoły.;
18. C;
19. C;
20. C.;
21. c);
22. D.;
23. C.;
24. B.;
25. D.;
26. A.;

27. B. ;

28. A i B.;

29. ;

30. B.;

31. A. Nareszcie przyszło lato. B. Proszę o spokój! C. Kto tam puka? D. Palenie jest zabronione.

32.

1. klasa (rzeczownik),

2. on (zaimek rzeczowny),

3. sumiennie (przysłówek),

4. od (przyimek),

5. siedem (liczebnik główny),

6. wyjeżdżać (czasownik w bezokoliczniku!),

7. szyj (czasownik w formie osobowej),

8. pałacy (imiesłów przymiotnikowy czynny),

9. jeszcze Polska nie zginęła (całe wypowiedzenie!),

10. chorzy (przymiotnik);

33. a) rzeczownik, b) przymiotnik, c) przysłówek, d) liczebnik, e) zaimek, f) czasownik, g) liczebnik, h) czasownik, i) zaimek, j) przyimek